

Kuća ljudskih prava
Selska cesta 112c, HR-10000 Zagreb
t: +385 (0)1 457 23 98
f: +385 (0)1 457 23 99
kontakt@documenta.hr
www.documenta.hr

MB: 1925199. OIB: 09095322581
Raiffeisen bank Austria d.d.
Broj računa: 24840081102930793

CENTAR ZA SUCIŠTANJE I PROŠIŠTU
DOCUMENTA

Zagreb, 25. svibnja 2012.

Javna rasprava o izmjenama i dopunama o Zakonu o HRT-u u organizaciji Hrvatskog novinarskog društva, 25. svibnja 2012. / Izvještaj

U petak 25. svibnja u velikoj dvorani Novinarskog doma održana je javna rasprava o izmjenama i dopunama Zakona o HRT-u. Uvodno su govorili **Branko Vukšić**, predsjednik Odbora za informiranje, informatizaciju i medije Hrvatskog sabora, **Berislav Šipuš** i **Tomislav Jelić**, predstavnici Ministarstva kulture te **Sanja Mikleušević Pavić** i **Domagoj Novokmet** iz ogranka HND-a pri HRT-u.

Rasprava, koju je moderirala **Vesna Teršelić** iz *Documente*, predstavlja nastavak javnog dijaloga o Hrvatskoj radioteleviziji tijekom skupova održanih u Novinarskom domu i Hrvatskom P.E.N. Centru u siječnju i ožujku 2012. i to u kontekstu Apela Hrvatskom saboru i Vladi Republike Hrvatske za uspostavu vjerodostojnosti javne funkcije HRT-a. Apel su među ostalima podržali Hrvatsko novinarsko društvo, Hrvatski P.E.N. Centar, Koordinacija za medije Hrvatske udruge producenata i Društva hrvatskih filmskih redatelja, Kuća ljudskih prava Zagreb, organizacije za ljudska prava i druge organizacije civilnog društva.

U nastavku donosimo glavne naglaske koji su se mogli čuti tijekom rasprave.

Vesna Teršelić (*Documenta* / Kuća ljudskih prava)

Smatra da je namjera zakonodavca ovim izmjenama Zakona o HRT-u razriješiti krizu upravljanja na HRT-u i omogućiti deblokadu a rezultat intervencije trebala bi biti prije svega obnova povjerenja i vraćanje profesionalnih standarda na HRT.

Zdenko Duka (Hrvatsko novinarsko društvo/HND, pročitano jer je bio spriječen sudjelovati na skupu)

Dotaknuo se aktualnog stanja na HRT-u i to u kontekstu novinarskih sloboda posebno spomenuvši slučajeve "opomenutih" novinarki, Elizabete Gojan i Maje Sever. Naglasio je da je HRT-u potrebna uprava i uredništvo bez kadrovskih izmjena pri tom istaknuvši da je zbog toga važno da prilikom izbora Ravnatelja HRT-a, mišljenje novinara bude obvezujuće (50% plus 1). U nastavku je naglasio kako je bitno definirati ovlasti Glavnog urednika, da ta funkcija ne bude manjkava, već precizirana (dobro definirano u prošlom Zakonu). Kako treba omogućiti efikasno upravljanje upozorivši ako predloženi model imenovanja u parlamentu funkcionira u nekim drugim zemljama, ne znači da će funkcionirati kod nas s obzirom na drugačiju demokratsku i političku kulturu. Obzirom da se radi o javnoj televiziji potrebno je iznjedrati najbolja i najkvalitetnija, a ne najpragmatičnija rješenja – takva rješenja se očekuju od medijskih zakona (Zakona o medijima, Zakon o HINI).

Branko Vukšić (Odbora za informiranje, informatizaciju i medije Hrvatskog sabora)

“Ovaj je Zakon nekoliko koraka unatrag, Zakon isključuje javnost jer Ravnatelj imenuje i razrješuje Sabor, ponude idu saborskom Odboru za informiranje, informatizaciju i medije – i u Saboru i Odboru se odlučuje većinom pa je to onda i politička odluka”, mišljenja je Vukšić. Smatra da nije problem to što Ravnatelj može biti smijenjen ukoliko mu se odbije izvještaj u Saboru, već način imenovanja Glavnog ravnatelja, Glavnog urednika HTV-a, Glavnog urednika HR-a i Glavnog urednika glazbene proizvodnje. Nadzorni odbor (NO) i Programsko vijeće (PV) predstavljaju “fikus”, “smokvin list”, a HRT postaje politička igračka ukoliko ostaje neobvezujuće mišljenje novinara. Vlast nema povjerenja u novinare, ali ima u Ravnatelja pa je iznijet prijedlog Hrvatskih laburista prema kojem Hrvatski sabor bira NO i PV koji onda biraju Ravnatelja i Glavnog urednika. Prema ovom modelu javnost nije zastupljena pa prema tome neka se ukine i pretplata.

Berislav Šipuš (Ministarstvo kulture RH)

Tijekom rasprave polemizirao je o lošem stanju u medijima. Naglasio je kako je ovo prijedlog i da se očekuju dopune i novi prijedlozi. Napomenuo je da je Zakon iz 2010. doveo do blokade na HRT-u, stoga on predlaže i kompromis između prijedloga Hrvatskih laburista i Ministarstva kulture. Izrazio je skepsu, o prijedlogu da mišljenje novinara bude obvezujuće (no na kraju je u zaključcima rekao da je očito to struci bitno pa će razmotriti taj prijedlog). Naglasio je i obvezu za izvršenjem plana restrukturiranja kao pozitivnu stvar. Na kraju je istaknuo da prema njemu Zakon ne treba ići u drugo čitanja jer se radi samo o izmjenama nekih dijelova postojećeg Zakona o HRT-u.

Tomislav Jelić (Ministarstvo kulture RH)

Naglasio je da su prijedlozi poslani i Europskoj komisiji. Istaknuo je važnost plana restrukturiranja i u tom kontekstu hitnosti sadašnjih izmjena o kojima će novo vodstvo na kraju odlučivati. Nužno je uspostaviti sustavno upravljanje i odgovornost nove uprave.

Sanja Miklešević Pavić (Ogranak HND-a pri HRT-u)

Još jednom javno je progovorila o programskoj i upravljačkoj krizi koja trenutačno vlada na HRT-u. Upitala se tko su ljudi koji vode HRT te koje su njihove reference? Referirala se na netransparentno poslovanje kao i na upit GONG-a, a temeljem ZPPI-a (Zakon o pravu na pristup informacijama), o popisu odvjetničkih ureda s kojima HRT surađuje i iznose koje im je platio za pravne usluge i to u razdoblju od 01. siječnja 2010. do 11. svibnja 2012. Apelirala je na potrebu dovođenja ljudi “čistih ruku” koji imaju prije svega znanje i relevantne biografije.

Domagoj Novokmet (Ogranak HND-a pri HRT-u)

Istaknuo je da politika i dalje odlučuje o čelnim ljudima HRT-a te je zbog toga bitno naglasiti da Ravnatelj dobije protutežu u glavnim urednicima koji imaju moć ako iza sebe imaju ljude koji prepoznaju njihov program. Istaknuo je važnost mišljenja kreativnog osoblja i zahtjeva da ono bude obvezujuće, ali je povukao i pitanje o tome tko spada u kreativno osoblje (prema starom Zakonu npr. nisu mogli glasati novinari sa srednjom stručnom spremom). Također je bitno definirati na koji način će to mišljenje biti obvezujuće – npr. da trojica najbolje plasiranih imaju pozitivno mišljenje kreativnog osoblja, ili da imaju 25-30% podrške pa neka onda uprava bira između tih ljudi čiji programi imaju neki minimum podrške kreativnog osoblja. U nastavku je naglasio da nije jasno definirano koji su razlozi zbog kojih se može smijeniti Ravnatelj. Reorganizacija treba uključivati

eksperte iz kuće koji znaju kakvo je stanje. Ne vidi razlog zašto već nije pokrenut 3. i 4. program jer kreativnog kapaciteta ima već sada za taj tip iskoraka s time da treba imati na umu da se publika osvaja sadržajem, a ne formatom!

Jasen Mesić (zastupnik u Hrvatskom saboru, HDZ)

Potrebna je, naglasio je, revizija medijskih politika što uključuje Zakon o medijima, Zakon o elektroničkim medijima i Zakon o hrvatskoj izvještajnoj novinskoj agenciji – HINA. Izrazio je sumnju o tome da Poslovnik o radu Glavnog ravnatelja donosi sam ravnatelj i to u situaciji kada nisu definirani kriteriji odabira Ravnatelja. Sumnjičav je i s planom restrukturiranja kojim bi se neki problemi riješili, ali ne svi – treba imati na umu i novi privremeni ugovor s Vladom.

Vesna Teršelić (*Documenta* / Kuća ljudskih prava)

Istaknula je kako ne bi došlo do političkih imenovanja, treba predložiti i druge načine odabira Ravnatelja, a ne većinom u Saboru – npr. 2/3 većinom u saborskom Odboru za informiranje, informatizaciju i medije ili npr. većinom klubova zastupnika saborske većine i većinom klubova zastupnika oporbe.

Duško Radić (Glavni urednik Hrvatskog radija)

Govorio je o tome da sada imamo situaciju da onaj tko upravlja novcem, upravlja i programom. Spomenuo je primjer Švedske gdje u ukupnom broju zaposlenih javne televizije 70 % je kreativnog osoblja, a kod nas je broj logistike dosegao broj kreativaca. Nisu definirane ovlasti i politička neovisnost Ravnatelja u ovim izmjenama i dopunama Zakona o HRT-u.

Silvija Luks

Prijedlog izmjena i dopuna Zakona je suštinski dobar ali, istaknula je, treba jasnije definirati funkcije Programskog vijeća (PV) i Nadzornog odbora (NO), također – zaposlenici ne bi trebali biti članovi ni PV ni NO. Programsko vijeće i dalje djeluje kao debatan klub koji ne odlučuje, nije do kraja jasno koji je posao Nadzornog odbora. Referirala se na Apel o vjerodostojnosti javne televizije smatrajući ga opravdanim zbog činjenice da je javna televizija izgubila povjerenje javnosti. Naglasila je da je HRT uzeo kredit od 115 milijuna kuna (dok mu je godišnja zarada milijarda i 200 tisuća kuna).

Božidar Novak (Udruga novinara veteran)

Govorio je iz perspektive značaja novinarskih sloboda pri tom podsjetivši na dokumente Vijeća Europe koji su usvojeni po pitanju uloge javne televizije u demokratskom društvu kao i na Kijevsku deklaraciju koja govori o vraćanju javne uloge televiziji.

Nikola Kristić (Transparency International Hrvatska)

Istaknuo je da su promjene na HRT-u nužne, da politika ne smije preuzeti ulogu javnosti kao i da se budući Zakon ne bi trebao baviti time koliko će programa televizija imati već da bi se to trebalo riješiti internim aktima HRT-a.

Sunčica Glavak (zastupnica u Hrvatskom saboru, HDZ)

Govorila je o tome da treba povratiti vjerodostojnost HRT-u a u vezi izmjena Zakona dotaknula se pitanja o tome da treba bolje definirati tko imenuje Glavnog urednika javne televizije.

Robert Zuber (novinar HTV-a)

Naglasio je kako će izmjenama i dopunama ravnateljstvo imati preveliku moć. Izrazio je zabrinutost, kada se donese zakon, da ćemo opet imati šest mjeseci v.d. Ravnatelja uz očito dugo čekanje na imenovanje novog što ostavlja previše prostora za dodatne manipulacije.

Nina Obuljen (Ministarstvo kulture RH)

Mišljenja je da se omaškom dogodilo to da u izmjenam i dopunama Zakona nije definirano tko imenuje Glavnog urednika, kao i to da Ravnatelj sam donosi Poslovnik o svome radu. U nastaku je podsjetila kako ukidanje specijaliziranih kanala nije moguće jer su Nacionalnom strategijom za digitalizaciju predviđena 2 kanala.

Danela Žagar (GONG)

Naglasila je kako tijekom rasprave nije spomenuto, a bitno je možda razmotriti i razrađivanje odredbi o sprečavanju sukoba interesa za čelne funkcije (Nadzorni odbor, Ravnatelj, glavni urednici). Kako je istaknula, sada postoje neke odredbe za članove/ice Programskog vijeća, no bilo bi važno uvesti za osobe koje imenuje Hrvatski sabor odredbe o sprečavanju sukoba interesa, na tom tragu će i GONG poslati svoje prijedloge Ministarstvu kulture.

Marija Nemčić (HRT)

Kao i neki prethodni govornici istaknula je da je dobra strana izmjena i dopuna Zakona u tome da se jasno definira tko je odgovoran za što, te nastavila “možemo imati „one captain one boat“ no onda način izbora i kriteriji moraju biti puno više precizirani i temeljeni na visoko profesionalnim standardima”.

Goran Rotim (urednik i novinar HTV-a)

Smatra da se ne smije odvajati poslovanje i proizvod (program) – te je potrebno uključiti dihotomiju između poslovanja i programa, i uvrstiti i multimedijalne sadržaje, a ne samo HR (Hrvatski radio), HTV (Hrvatska televizija) i Glavnog urednika. Podsjetio je na ugovor s Vladom RH koji ističe krajem prosinca 2012. i u tom pravcu predložio je da se isti produlji na 5 godina te da se nakon toga donese novi ugovor, kojem će prethoditi javna raspravu uz uključivanje i ljudi iz same kuće kao i predstavnika/ca organizacija civilnog društva, u demokratskom ozračju a kako bi mogla krenuti ozbiljna priča o restrukturiranju HRT-a. Nužno je promijeniti medijske zakone (vraćanje na 9 minuta marketinga javnoj televiziji, redefiniranje vanjske produkcije i domaćih kvota koje moraju biti minimalno 50% “in-house” produkcija, ugasiti Fond za pluralizam medija jer ionako nema funkciju, a dobiva 3% od pretplate,)

Zoran Šprajc (urednik i novinar HTV-a)

Prije svega treba utvrditi princip odgovornosti za izbor Glavnog ravnatelja. Programsko vijeće se “odlijepilo” od programa a s druge strane potrebno je vratiti glas javnosti, s time da se postavlja pitanje o tome koji su to modeli javnosti koji funkcioniraju kod nas jer do sad ni jedan nije uspio.

Petar Lovrić (član Programskog vijeća HRT-a)

Govorio je o potrebi rada na analizi sadašnjeg stanja i temeljem toga otpočinjenje procesa unapređivanja i u tom smislu sadašnji članovi/ice Programskog vijeća bit će svima na raspolaganju.

Zaključno su govorili **Berislav Šipuš** i **Tomislav Jelić** iz Ministarstva kulture, **Branko Vukšić** iz Hrvatskog sabora te **Sanja Mikleušić Pavić** i **Domagoj Novokmet** s HTV-a.

Izveštaj pripremili / Danela Žagar (GONG), Vesna Teršelič i Eugen Jakovčić, Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću